

MÅLSÄTTNINGAR

Målsättningarna med förslaget är:

- att skapa ett område med småskaligt stadsmässiga kvalitéer och lantlig anknytning
- att erbjuda en blandning av bostäder och upplevelser till en blandning av målgrupper
- att skapa levande mötesplatser för alla åldrar
- att uppnå hög trafiksäkerhet för alla trafikslag, med tyngdpunkt på fotgängarperspektiv
- att göra Skra Bro inbjudande och tillgängligt för alla Björlandabor!

FÖRSLAG

Vi föreslår en småskalig och organisk kvartersstruktur uppbyggd kring ett grönt inre stråk med offentlig karaktär, **allmänningen**.

Allmänningen fylls med ytor för rekreation och platser för aktiviteter och möten, och är tillgänglig för alla Björlandabor. Kvarteren fylls med blandade bostäder, gröna gårdar, lokala mötesplatser, kvartershus för gemensam användning, bostadsparkering etc. I gränzonen mellan allmänning och bostadskvarter sker en mjuk övergång mellan offentlig parkkaraktär och halvprivat/halvoffentlig karaktär.

Områdets vägstruktur är utformad för en nedtonad trafikmiljö där fotgängaren står i centrum. Området nås med bil från befintlig cirkulationsplats vid skolan samt en ny cirkulationsplats på Björlandavägen. Med gång- och cykeltrafik nås området även via cirkulationsplatsen i norr, från omgivande bostadsområden i öster och väster samt från Kvisljungeby i söder. Inom området finns ett finmaskigt nät för fotgängarrörelser, inte minst i form av smitvägar genom kvarteren.

Den nya centrumdelen ligger i anslutning till befintligt centrum vid Skra Bro. Hit är kommersiell och kommunal service koncentrerad i form av handel, restaurang, kollektivtrafik, pendelparkeering, äldreboende och möteslokal. I denna del av området utgörs allmänningen av en offentlig centrumplats. Allmänningen fortsätter västerut i form av naturpark kring en damm och våtmark på andra sidan Kongahällavägen. Söderut

formar allmänningen en sammankopplande länk till ytterligare service och aktiviteter vid skolan; biblioteket, förskolan och idrottshallen.

Föreslagen struktur medför att skolan med omgivande ytor sätts i ett nytt sammanhang. Dagens problem med inlastningstrafik på skolgården löses genom en separat lastgård mellan skolköket och pelletsanläggningen. Hårdgjorda ytor i anslutning till bäcken frigörs därmed och kan omvandlas till "naturskolgård/skolträdgård" vid skolans huvudentré - ett alternativt klassrum för undervisning och lärande. På norra och östra sidan angränsar skolan direkt till allmänningen, vilket ger ytterligare möjligheter för utomhusundervisning och naturlek på rasterna.

RUM FÖR MÖTEN & AKTIVITET

Allmänningen - för alla Björlandabor

Allmänningen samlar grönska, dagvatten, rekreation, sport, lek & lärande, promenad, vila, kontemplation och möten mellan människor i ett sammanhang - från skogsbyn och höjdparter i söder, via skolan, via stadsmässiga platser och målpunkter i centrum, och vidare ut i det öppna landskapsrummet kring Osbäck- en väster om Kongahällavägen.

Alla kvarter i området har en koppling till allmänningen, antingen direkt via kvartersgränsen eller indirekt via smitvägar, siktlinjer och sekundära halvoffentliga grönstråk. Även resten av Skra Bro och Björlanda står i kontakt med allmänningen via de gång-, cykel- och bilvägar som kopplar ihop området med omgivningen. Skolan, kollektivtrafiken, handeln och äldreboendet är målpunkter som tydligt berör hela stadsdelen, men även allmänningens funktion som rekreativ miljö blir en tillgång för alla Björlandabor.

Aktivitetsytor

Allmänningen rymmer såväl programmerade aktivitetsytor som fågeltorn, utegym, balanslekplats, skatekullar, eldningsplats etc., som mer naturbetonade grönytor för fri rekreation, naturlek och varierande användning. Den större öppna ytan mellan åkerholmarna är en given plats för områdets gemensamma midsommarfirande, snögubbstävling och krocketturnering.

Mötesplatser

Allmänningen har även en tydlig social funktion. Miljöerna kring skolan är viktiga mötesplatser för ungdomar även på kvällar och helger. Även pendelparkeringen och busshållplatsen har social funktion som mötesplatser på stadsdelsnivå. Inom pendelparkeringen finns också återvinningsstationen för förpackningsåtervinning, som inte ska underskattas som mötesplats i vardagen. Som pendang till denna finns ett "byteshus" för hela området vid infarten från Kongahällavägen. Här kan man lämna saker man vill bli av med men som andra kan ha nytta av – möbler, barnvagnar, bärbuskar etc. En sådan anläggning förutsätter lokalt engagemang, och om initiativet finns kan det resultera i en återkommande bytesmarknad även för utomstående. I allmänningens gränzoner och i de gemensamma zonerna mellan och inom kvarteren sker en successiv övergång från de helt offentliga rummen till de halvoffentliga/halvprivata. Dessa rum nyttjas huvudsakligen av de boende i området, av två kvarter tillsammans, ett kvarter eller bara av några få hushåll.

Dessa rum utgör en småskaligare form av allmänning, som erbjuder möjlighet till sociala gemenskaper på olika nivåer inom området.

Kvartersplatserna

Områdets gator vidgar sig på sina ställen till platser, gröna eller hårdgjorda, med funktioner som sittplats, poolbil, bil-, moped-, cykelparkering, samordnad avfallshantering, odling eller lek. Kring dessa vardagliga funktioner bildas informella mötesplatser på lokal nivå och en möjlighet till samverkan och resursfördelning grannar emellan. Platserna utformas och sköts av den lokala samfällighetsföreningen.

I varje kvarter finns minst en gemensam komplementbyggnad, som kan inrymma förråd, cykelparkering, växthus, gemensamma trädgårdsredskap, soprum och bytesrum. Hur kvartershuset ska nyttjas och fyllas kan den lokala samfälligheten själva ta ställning till. I strategiska lägen inom området kan mindre möteslokaler inrymmas i bottenvåningen på något av de lägre lägenhetshusen, för att främja lokalt föreningsliv och samverkan mellan grannarna. Annars är den självklara möteslokalen ett lånat klassrum i skolan.

Blandad bebyggelse

Bostadstyper blandas inom kvarteren för att uppnå en varierad stadsmiljö och en social mångfald i hela området. I centrumdelen blir bebyggelsen generellt högre och stramt placerad kring gatorna, för att längre söderut bli lägre och mer informellt ordnad inom kvarteren, dock fortfarande relativt tät. Små kvarter, i storleksordningen 50 x 50 m, föreslås genomgående för att uppnå småskalighet, täthet och finmaskighet.

GRÖNSKA & DAGVATTEN

Det gröna och det blåa

Grönskan i allmänningen utgörs i grunden av befintliga landskapselement som åker/ängsmark, lokala nivåskillnader, åkerholmar, solitärträd och växtridåer vid diken. Dammar och diken för fördröjning och rening av dagvatten ordnas i lågpunkter längs allmänningen. Omgivande gröna ytor används för översilning och infiltration. Dammar och diken utformas för att även vid torrare perioder hålla en viss vattenyta. Utöver den rent tekniska funktionen tillför dagvattensystemet rekreativa kvalitéer som vattenblänk, porlande ljud, biologisk mångfald och särskilda lekmöjligheter som skridskoåkning och barkbåtsrace.

CENTRUM

Ansiktet utåt

Områdets ”ansikte utåt” – mot Björlandavägen och Kongahällavägen – utformas för att signalera småskalig stadsmässighet; centrumbebyggelse i enkla volymer med traditionell material- och färgsättning; trädrader och gabionmurar formar vägrummen; centrumplats med uppstammade träd, belysning och karaktärsfulla gatumöbler; pendlingspunkt integrerad med handelsverksamhet; radhus med entréer mot gatan; parkeringsplatser inramade av prydliga häckar.

Pendlingspunkt

Busshållplatsen placeras på ömse sidor om Björlandavägen, i direkt anslutning till cirkulationsplatsen. Angöringsfickorna läggs så att biltrafiken kan passera obehindrat även när bussen står på hållplatsen. En refug med murar och träd ordnas mellan körfälten för att hindra ”spring” mellan hållplatsplattformarna. Alla rörelser över Björlandavägen i denna punkt sker på övergångsstället vid cirkulationsplatsen. På norra sidan ordnas pendelparkering, 60 platser, med infart från norr vid gamla butiken. Bäckan kulverteras mellan stora och lilla bron (ca 35 m) för att ytan ska kunna nyttjas effektivt för parkering. På hållplatsen ordnas ett väderskydd för väntande resenärer samt ca 30 cykel/mopedplatser varav hälften under tak.

På södra sidan blir hållplatsen integrerad med centrumbebyggelsen, så att väntande resenärer kan stå under det skärmtak som löper längs handelsbyggnadens fasad. På denna sida ordnas ca 40 cykel/mopedplatser varav ca hälften under tak, för att täcka in både behovet för cykelpendlare och för besökare i centrum. Pendelparkering på denna sida ordnas integrerat med parkering för handel och centrumfunktioner, och nås från ny cirkulationsplats på Björlandavägen. Totalt 155 platser ryms, varav ca 30 stycken ”öronmärks” för handeln genom tidsbegränsad parkering. I övrigt bedöms samutnyttjande av parkering för pendlare och handelskunder kunna ske.

Befintlig pendelparkering väster om Kongahällavägen är i detta förslag ”lagd i träda” till förmån för utsikten mot det öppna landskapet och för rekreativa miljöer i anslutning till den nya våtmarken/dagvattendammen.

Handel och kontor

Handelsbyggnaden placeras och utformas för att ta emot kunder från olika håll. Entrén till butiken vänder sig mot ett väderskyddat gångstråk som sammanbinder allmänningens centrumplats, busshållplatsen och

parkeringsplatsen med handels- och pendelparkering. Cykelstråk från Björlandavägen, Kongahällavägen och de nya huvudgatorna i området ansluter till entréstråket vid busshållplatsen, där det finns gott om cykelparkeringar. På detta vis blir handelsverksamheten lättillgänglig för såväl gående och cyklister som för bilburna kunder. Utöver en butik om ca 1000 m² rymmer handelsbyggnaden i bottenplan två mindre butikslokaler och en lastgård. De mindre lokalerna är lämpliga för en kiosk eller som ny lokal för fiskbodarna. Lokalerna vänder sig ut mot centrumplatsen men kan med fördel ordnas så att de även nås inifrån den större butiken.

Handelsbyggnadens två övre plan kan rymma kontorslokaler alternativt ytterligare avdelningar för äldreboendet.

Framtida utvecklingsmöjlighet för ytterligare handel är att ta parkeringsytor i anspråk för bebyggelse och åter flytta över delar av pendelparkeringen till västra sidan om Kongahällavägen.

Äldreboende

Äldreboendet inryms i ett eget kvarter i fyra våningar vid allmänningens centrumplats. Huvudentrén riktar sig mot centrumplatsen, men kan även nås från gården. Bostadsavdelningarna ligger i de övre tre planen, med två avdelningar per plan. För att uppnå småskalighet i byggnadsvolymer och för att klara bullernivåerna nära vägen ordnas planlösningarna ”enkelsidigt” med gemensamma ytor som dagrum och korridor ut mot vägen, och bostadsrummen in mot en skyddad innergård. På detta vis skapas också stimulerande utblickar mot omgivningen från dagrummen, där de boende spenderar det mesta av sin vakna tid.

I bottenvåningen inryms lokaler för äldreboendets administration, lokaler för utåtriktad gemensam dagverksamhet för alla åldrar samt storkök med restaurang för äldreboendet, men som också kan ha utåtriktad verksamhet. Lämpligt läge för uteservering till en restaurang finns i allmänningen intill.

Inlastning till äldreboendet och storköket sker på södra sidan om kvarteret. Där finns även infart till att mindre antal bilplatser på gården. Övrig parkering till äldreboendet ordnas vid allmänningen och i parkeringsstråket vid Kongahällavägen.

Framtida utvecklingsmöjlighet för ytterligare avdelningar är att skapa en koppling mellan äldreboendet och handelskvarterets övre våningar.

TRAFIKSTRUKTUR

Trafikföringen inom området är utformad från fotgängarperspektivet och för att erbjuda god orienterbarhet och trafiksäkerhet för alla trafikslag, men låga hastigheter för biltrafik. Rörelser genom området ska erbjuda variation, mångfald och valmöjlighet. Gatorna har en tydlig inbördes hierarki med huvudgator som bildar en stomme och kvartersgator som bildar slingor eller stickgator. Där huvudgatorna passerar allmänningen växlar gatans karaktär så att biltrafiken helt underordnar sig övriga trafikslag. Inom kvartersgatorna tillämpas blandtrafik så att bilar och cyklar rör sig på fotgängarnas villkor.

Gatusträckningarna följer bebyggelsestrukturen så att de i den norra delen är stramare och rakare, medan de längre söderut får ett mjukare formspråk mer anpassat till landskapets förutsättningar. Gaturum som svänger/byter riktning hindrar även vindtunneffekt och främjar ett gott mikroklimat i mellan kvarteren.

BOSTADSBEBYGGELSE

Bostadsbebyggelsen utgörs av ett antal olika bostadstyper – fyra vånings flerbostadshus i längor och kopplade punkthus, lägre lägenhetshus med parkering alternativt förråd eller möteslokaler i bottenvåning, radhus och parhus på små tomter. Dessa typologier rymmer möjligheter för variation av bostädernas storlek och upplåtelseform, för att tillgodose behovet hos tänkbara målgrupper och komplettera det befintliga bostadsutbudet i stadsdelen.

ARKITEKTUR

Volymer

Den gamla gården med boningshuset, ladugården, vagnslidret och de mindre uthusen bildar tillsammans en fungerande enhet. En enhet av olika funktioner, här översatt till olika typer av bostäder med garage och förråd, även handel och äldreboende. Vi föreslår raka volymer som detaljeras genom att ta bort eller lägga till mindre delar på huvudvolymen. Huvudvolymen ges ett tydligt tak, gärna med fall.

Material

För fasader föreslås stående alternativt liggande träpanel, hyvlad för att få oljefärgen att lysa och sågad för att få fram mattheten i slamfärgen. Plank och andra rumsskapande element målas i slamfärg eller laseras. Tak föreslås i rött tegel, svart plåt eller grönt tak av sedum.

Kulörer

Kulörsättningen bygger på den traditionella färgskalan med boningshuset, huvudbygganden i den lite mer påkostade oljefärgen i ljusa toner och komplementbyggnader i mustigare slamfärg, i rött och svart. Detaljer på dörrar och fönster kan avvika i färg, exempelvis grönt, eller målas i samma färg som fasaden för att ge ett mer modernt och enkelt uttryck.